

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport (RP 174/2022 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Nicoleta Kaitazis, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Harri Haavisto, arbets- och näringsministeriet
- trafikråd Saara Jääskeläinen, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Valtteri Härmälä, kommunikationsministeriet
- deltagare i Klimatpanelen Jyri Seppälä, Klimatpanelen
- teamledare Lauri Kujanpää, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- verksamhetsledare Anna Virolainen-Hynnä, Biokretslopp och Biogas Finland rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- finansministeriet
- miljöministeriet
- Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- Bioenergia ry
- Neste Abp.

Inget yttrande av

- Skogsindustrin rf
- Finlands naturskyddsförbund rf.

Utlåtande MiUU 43/2022 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att skyldigheten att leverera förnybara drivmedel till konsumtion höjs till 34 procent 2030. Utskottet anser att höjningen är en viktig åtgärd för att fullgöra ansvarsfördelningssektorns åtaganden om utsläppsminskning enligt den klimatpolitiska planen på medellång sikt. Distributionsskyldigheten är den viktigaste metoden för att minska koldioxidutsläppen från trafiken, och de ändringar som görs i den inverkar direkt på hur utsläppsminskningarna för både trafiken och hela ansvarsfördelningssektorn uppnås. Genom höjningen säkerställs att inkluderingen av biogas och elbränslen i distributionsskyldigheten leder till ytterligare utsläppsminskningar och att de fossila utsläppen minskas som en del av Finlands målbana.

Regeringen föreslår också att lagen om distributionsskyldighet ändras genom att distributionskyldigheten sänks med 7,5 procentenheter 2023. Efter 2023 föreslås det dock att nivåerna för distributionsskyldigheten höjs så att de täcker de utsläppsminskningar som inte genomförts för 2022 och 2023.

Utskottet konstaterar att den temporära sänkningen av skyldigheten baserar sig på ett beslut av ministerarbetsgruppen för beredskap som på ett förståeligt sätt syftar till att påverka den plötsliga prisstegring på energi som i huvudsak orsakats av följderna av Rysslands angreppskrig mot Ukraina. Utskottet vill dock fästa ekonomiutskottets uppmärksamhet vid att förslaget om att sänka bränslepriset genom att sänka distributionsskyldigheten är en klimatpolitiskt inkonsekvent åtgärd och att inte ens priseteffekterna är säkra. Med tanke på en konsekvent klimatpolitik ger sänkningen av distributionsskyldigheten fel marknadssignal och bromsar upp den gröna omställningen inom transporter. Sänkningen av distributionsskyldigheten ligger inte i linje med utfasningen av fossil energi och särskilt rysk energi, utan den bromsar tvärtom upp minskningen av oljeberoendet. Ändringen ökar i synnerhet beroendet av fossil diesel, eftersom en betydande del av distributionsskyldigheten för närvarande täcks med förnybar diesel. Trots energikrisen måste man hålla fast vid en konsekvent klimatpolitik för att företagen ska få förutsägbara utsikter att göra de investeringar som krävs för energiomställningen. För näringslivet är det viktigt att klimatlagens mål om klimatneutralitet 2035 upprätthålls.

Enligt de bedömningar som framfördes vid utskottets sakkunnigutfrågning är den önskade effekten ytterst osäker, eftersom sänkningen av bränslepriset beror på reaktionen på marknaden och staten således inte kan garantera att den förverkligas. När skyldigheten ökar i framtiden kommer priseteffekten att vara densamma i motsatt riktning, vilket vill säga att priseteffekten i själva verket endast skjuts på framtiden. De högre nivåerna på distributionsskyldigheten 2024—2030 är dock nödvändiga för att åstadkomma en sådan tvingande kumulativ utsläppsminskning som avses i ansvarsfördelningsförordningen. Genom den lösning som föreslås i propositionen kommer de kumulativa utsläppen från trafiken i slutet av 2025 ändå att vara cirka 0,55 miljoner ton högre än de skulle vara utan en temporär lindring av nivåerna, vilket kan leda till sanktioner enligt ansvarsfördelningsförordningen. Dessutom har en kumulativ utsläppsminskning som motsvarar ansvarsfördelningsförordningen skrivits in också i Finlands plan för återhämtning och resiliens (RRP). Även i fråga om detta kan följden bli sanktioner, eftersom det enligt kommissionen leder till att betalningarna avbryts och att det ekonomiska stödet till en medlemsstat kan minskas om målen inte nås.

Utlåtande MiUU 43/2022 rd

Utskottet anser att propositionens konsekvenser är oroväckande också för investeringsutsikterna för biogas. Biogas har inkluderats i distributionsskyldigheten för biodrivmedel den 1 januari 2022, då skattefriheten för biogas slopades, vilket innebär att det ännu är alltför tidigt att bedöma distributionsskyldighetens effekter på tillväxtutsikterna för biogassektorn. Utskottet vill dock fästa ekonomiutskottets uppmärksamhet vid att produktionen och användningen av biogas för transport ökar, även om biogasens andel fortfarande är liten i förhållande till den totala mängden trafikbränslen. Det finns 24 anläggningar för produktion av biogas för transport (biometan). Det bedöms att det finns gott om positiv potential särskilt i fråga om strömmar från jordbruket. Tyvärr är produktionen av biogas från jordbruk fortfarande marginell. Produktionen av biogas förbättrar dock självförsörjningen och är regionalt ekonomiskt betydande, och distributionsskyldigheten anses viktig med tanke på investeringar i biogas för transporter och förbättrandet av investeringarnas lönsamhet. Osäkerheten i omvärlden, särskilt ändringarna i distributionsskyldigheten, försämrar investeringsutsikterna särskilt för biogas från biomassa från jordbruket.

Utskottet betonar att förnybara bränslen gör det möjligt att förädla avfall, rester och sidoströmmar från produktionen till produkter med högt mervärde. Främjandet av återvinningen av näringsämnen minskar samtidigt växthusgasutsläppen både inom jordbruket och trafiken. Tillgången på hållbara råvaror för produktion av förnybara bränslen spelar en central roll, och betydande FoUI-arbete görs kontinuerligt för att utveckla process- och förbehandlingstekniken, så att det ska vara möjligt att använda miljömässigt mer krävande råvaror som biobränsle. En betydande del av det förnybara bränsle som förbrukas i Finland baserar sig på inhemska råvaror och har producerats i Finland. Ändringen av distributionsskyldigheten får inte äventyra efterfrågan på förnybara bränslen, eftersom den bromsar upp investeringar i ny kapacitet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottet föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande MiUU 43/2022 rd

Helsingfors 9.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Hanna Kosonen cent
vice ordförande Tiina Elo gröna
medlem Petri Huru saf
medlem Emma Kari gröna
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Niina Malm sd
medlem Kai Mykkänen saml
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Juha Sipilä cent
medlem Saara-Sofia Sirén saml
medlem Hussein al-Tae sd
medlem Katja Taimela sd
medlem Mari-Leena Talvitie saml
medlem Ari Torniainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.

Utlåtande MiUU 43/2022 rd Avvikande mening

Avvikande mening

Motivering

I den proposition som nu behandlas av miljöutskottet föreslås det att lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport ändras. Enligt propositionen ska distributionskyldigheten för förnybara drivmedel sänkas med 7,5 procentenheter för 2023. Det föreslås att de utsläppsminskningar som inte genomförs på grund av sänkningen av distributionsskyldigheten åren 2022 och 2023 ändå ska täckas genom en höjning av distributionsskyldigheten för de följande åren. I propositionen föreslås det att de utsläppsminskningar som inte genomförts för 2022 och 2023 ersätts senare med höjda nivåer på distributionsskyldigheten. Samtidigt höjs distributionskyldigheten för 2030 redan till 34 procent.

Färdplanen för fossilfria transporter innehåller både klimatplanen på medellång sikt och utkastet till klimat- och energistrategi där det som riktlinjer föreslogs att distributionsskyldigheten höjs från 30 procent till 34 procent, eftersom också biogas från ingången av 2022 och elektrobränslen från och med 2023 inkluderades i distributionsskyldigheten. Vår utskottsgrupp kan inte godkänna denna linje därför att vi redan i princip anser att regeringens energi- och klimatpolitik är alltför ambitiös och alltför stram, vilket kommer att kosta medborgarna mycket. Detta tar sig uttryck i dyrare kostnader för boende, levnadskostnader och rörlighet.

Å andra sidan kan vi inte heller godkänna förslaget, eftersom Sannfinländarna har föreslagit att distributionsskyldigheten slopas helt och hållet. Denna åtgärd skulle ha en direkt sänkande effekt på bränslepriserna.

För det tredje kan vi inte heller underteckna propositionen, eftersom vi både som utskottsgrupp och som Sannfinländarnas riksdagsgrupp är genuint bekymrade över att en höjning av distributionsskyldigheten medför stora problem för vårt land, eftersom det ändå bör observeras att fri rörlighet i Finland i stora områden fungerar endast med personbil. Därför är det viktigt att bränslepriserna hålls på en vettig nivå.

Slutligen konstaterar vi som utskottsgrupp också att denna sänkande effekt på priset (på flytande bränslen) är ytterst behövlig för transportbranschen och hela Finlands konkurrenskraft. Den snabba och plötsliga höjningen av dieselpriiset som vi bevittnat nu på våren 2022 har raserat transportföretagens lönsamhet och det är inte möjligt att genom normala åtgärder inom företagsverksamheten bereda sig på så kraftiga kostnadsökningar. Dessutom kan det konstateras att transportsektorn har råkat i någon slags kostnads- och lönsamhetskris. Vi anser också att det med tanke på Finlands försörjningsberedskap är ytterst viktigt att det i Finland finns en livskraftig transportbransch i inhemsk ägo.

Avvikande mening

Vi föreslår

att ekonomiutskottet i sitt beslut beaktar synpunkterna i vår avvikande mening.

Utlåtande MiUU 43/2022 rd
Avvikande mening

Helsingfors 9.11.2022

Petri Huru saf
Sheikki Laakso saf